

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy íven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft, félévre 2 ft-tal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Hamauf Vilmos, e. titkárhoz) címzendők.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapoz

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Aron, b. Huszár Sándor, Mina János, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

A mostoha gyermek.

(A „Földmivelési érdekeink“ czikke.)

(M. Gy.) Midőn falusi magányomban tollat ragadok, hogy sokat zaklatott, örökösen elhanyagolt földmivelésünk ügye mellett néhány sorban felszólaljak, nem tudok ezen soraim felé ennél megfelelőbb czímet írni, mert a földmivelés ügye Magyarországnak valóban mostoha gyermeke.

Koplaltatják, ütik-verik, s mégis tőle kívánják a legtöbb munkát. Zápor és fürgeteg ellen soha meg nem védik, hideg ellen nem ruházzák, s mégis csodálkoznak, hogy egészségesebben erőteljesebben nem fejlődik. Nehéz meszze utra tanács és utmutatás nélkül küldik, s szidják ha eltéved. Nem taníttatják, nem oskoláztatják s ugyancsak elsodálkoznak azon: „milyen ostoba!“ Pedig az a szegény mostoha gyermek nem ostoba, csak tanulatlan; — nem ügyetlen csak ügye fogyott; — nem gyenge csak elhanyagolt; — nem falánk csak éhes! S mind ennek nem ő szegény az oka, hanem gondatlan rossz anyja, ki pedig éppen erre a gyermekére fog egykor szorulni, ha megélni akar.

Igen édes jó Magyarországom, te gondatlan könnyelmű anya, a földmivelés ez a te mostoha gyermeked lehet megélhetésednek, fönmaradásodnak egyedüli biztosítéka. Sokat dédelgetett czifra többi gyermekeid az ipar, a kereskedelem csak a földmivelés által teremtett alapon fejlődhetnek, a nélkül tönkre mennek s elvesznek, mint a növény,

melynek erőtlen gyenge gyökere éltető talajt nem talál. Ne bánj hát tovább is oly mostohaúl e gyermekeddel mint eddig; becsüld meg jobban erősítsd ha gyenge, ápold ha beteg, tápláld ha éhes, ruházd ha fázik, s a mi fő: ne hagyd tovább is bitang módra hajlék nélkül, az idők viszontagságainak kitéve.

Magyarország földmivelési ügye nélkülözi a biztos hajlékot, a védő otthont, hol erőteljesen fejlődhetnek. Idegen háznak rideg zugában kénytelen magát meghuzni, s még ott sem hagyják nyugton, bántatlanul. Onnan is folyton kizavarni akarják, hogy aztán „máma itten, holnap ottan“ csavargónak maradjon. Pedig ez a gyermek nem mondhatja el magáról azt, „csavargónak születtem.“ Ő hozta a vagyont a házhoz, ő biztosítja egyedül annak megtartását s gyarapodását; tehát neki volna több jussa abhoz, hogy e vagyon jövedelméből legalább annyit költsenek reá a mennyit ruházatra, táplálékra s biztos hajlékra, lakásra szükségel!

Nem volna-e tehát kötelességünk Magyarországnak földmivelésének mindenek előtt biztos otthont adni? Igenis, alakítsuk meg a gazda közönségünk által régen sürgetett folyton óhajtott magyar földmivelésügyi miniszteriumot!

Mint régi gazda, ki nem csak saját földjét szántja „bobus paternis suis,“ hanem e mellett a közügyek terén évtizedek óta éber figyelemmel ki-

séri földmivelési haladásunk minden egyes mozzanatát, már több ízben és különböző helyeken felszólaltam ezen eszme kivitele mellett. Ha ezt most a lapok hasábjain sürgősen és nyomatékosan ismétlem, teszem ezt azért, mert nemcsak, hogy eddig külön földmivelésügyi miniszteriumot nem kaptunk, de legújabb hírek szerint az országos földmivelés ügye legközelebb Lengyelország sorsára kerülve, feldaraboltnak s elosztatnak.

A hírlapokban ugyanis egy idő óta folytonosan keringenek a hírek a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium feloszlatajáról.

Egy kormánykörökkel közelebbi érintkezésben lévő lap szerint ezen miniszterium takarékosági szempontból oszlattatnék fel, egy ellenzéki lap személyes kérdésekkel hozza a feloszlatai szándékot kapcsolatba, végre egy harmadik a központi adminisztráció reformjának kezdetét véli ebben felösmerni.

Ha ezen utolsó nézetnek csak némi jogosultsága volna, akkor ezen miniszteriumnak mint a legkülönbözőbb közigazgatási ágak conglomerátumának feloszlataját örömmel kellene üdvözölnünk, mert a központi adminisztráció okszerű szerves rendezésének komoly szándéka döntő körökben legjobb biztosítéka volna annak, hogy Magyarországon végre is megalkotják a külön álló földmivelésügyi miniszteriumot.

De ugyan, hogy is lehetne a központi adminisztráció rendezését hazánkban földmivelésügyi miniszterium nélkül teljesnek képzelni? Hát természeteszerű állapot az, midőn az állami háztartás alapját képező földmivelési ügy azon miniszteriumnak képezi egyik mellékressortját, melyben az ipar, a kereskedelem, a posta és távirda ezer aprólékos adminisztratív ügyei veszik igénybe a vezénylő egyéniségnek, a miniszternek, legtöbb idejét, legtöbb gondját.

Hogyan képzelhető tehát oly universalis férfiú ki mindezen különböző, sőt gyakran szétágazó érdekek követelményeinek a közigazgatás és törvényhozás terén megfelelni tudjon?

De ha már akadna is oly unicum, honnan vegye a fizikai időt arra, hogy a többi ágazat sok teendő mellett, kellő figyelmet és gondot fordítson a földmivelési ügyek elhanyagolt állapotára?

Hiába mondják azt nekem: ott vannak az egyes ügyosztályok élén a szakérfiak, majd elvégzik azok a szakműködést, a miniszternek első sorban politikai kitűnő egyéniségnek kell lenni. Ezen nézet jogosultságát én részemről soha sem ismerem és soha nem is fogom elismerni.

A földmivelés ügye Magyarországon megérdemli azt, hogy minden ága egy és ugyanazon önálló miniszteriumban legyen összpontosítva, melynek élén egy politikai tekintetben sem jelentéktelen, de főleg szaktekintetben jelentékeny miniszter az egyes szakosztályok referenseiből törzskart képezve azok tanácsa alapján öntudatosan állapítsa meg az irányt, mely felé haladni kell, s ez irány követelményeinek úgy a közigazgatás terén, mint az országgyűlésen is oly erélylyel iparkodjék érvényt szerezni, melylyel csak a szakmájáért buzgólkodó szakember szokott birni.

Nem jelentéktelen szempont továbbá egy önálló földmivelésügyi miniszterium alapítására nézve az, hogy ezen miniszterium vezetője mint kiválóan szakmájával foglalkozó tekintély nem engedne oly könnyen a földmivelés érdekein csorbát ejteni, s tárczája nem volna annyira a politikai pártusák kissébb árnyalatai és személyes érdekek harcza által gyakori változásoknak alávetve s így tehát a földmivelési tárcza megnyerné ezen stabilitást, mely egy ily conservatív természetű ügykör fejlesztéséhez szükséges.

Ezen meggyőződésből kiindulva, a miniszterium feloszlatajáról keringő híreket csak úgy fogadhatnám megnyugvással, ha mint már említém, ezen feloszlata egy önálló földmivelésügyi miniszterium megalkotásával végződnek. A lapok hírei azonban — ha ugyan alapos értesülésből származnak — egészen másra mutatnak.

A helyett, hogy a jelenlegi földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumból az idegen elemeket kiválasztva, az új földmivelésügyi miniszteriumban egyesítenék az ország östermelésének minden ágára vonatkozó ügyeket, vagyis a jelenleg létező földmivelési-, lótenyésztési- és állategészségügyi osztályok működési körén kívül még abba sorolnák be az összes mezőgazdasági s erdészeti állambirtokok, s a fundacionális jószágok kezelését valamint a bányák igazgatását; a jelenleg fennálló

gazdasági osztályokat is különböző miniszteriumokba akarják állítólag szétosztani; hogy így az ohajtott és szükséges földmivelésügyi miniszteriumnak még jelenlegi embrióját is megsemmisítsék.

Nézzük ugyanis, mily helyzetbe jutnának az egyes ügyek a tervezett felosztás esetében.

A földmivelésügyi osztály, vagyis azon közeg, mely az egyesületi tevékenység ébresztésére és fenntartására, a gazdasági kiállítások előmozdítására, a szakkisérletek megindítására és támogatására, egy szóval az általános gazdasági haladás megindítására és állandósítására van hivatva, a belügy-miniszteriumhoz lenne áthelyezve s vele együtt az állategészségügyi szakosztály is ezen miniszterium ügykörébe soroztatnék.

Nem önkéntelenül merül-e fel erre azon kérdés: vajon belügyi adminisztrációnk annyira rendezve van már, hogy a belügyér ezen szakügyek fejlesztésére fordíthatja teljes figyelmét? Ha eddig a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium nem tudott ezen osztály ügykörének elegendő budgetet és ápolást az ország részéről biztosítani, vajon várható-e az a közigazgatás vezetésével annyira elfoglalt belügyértől?

A gazdasági felsőbb szakoktatás ügyét vagyis a gazdasági akadémiákat, középtanintézetek és földmives-iskolákat a vallás- és közoktatási miniszteriumhoz akarnák áttenni. Erre ugyan, felületesen tekintve a dolgot, lehet plausibilis okot felhozni, de ha szakszempontról tekintjük a tervet, azt sem helyeselhetjük: A gazdasági szakoktatás ügye ugyanis nem paedagogusok, hanem gazdák kezébe való. Gazdasági iskoláinkon nem egyedül az elméleti, hanem a gyakorlati irányt is szakszerűleg kell fejleszteni. Erre pedig a képzett gazdákból álló földmivelésügyi miniszterium, s nem a tisztán paedagogiai irányban működő cultusminiszterium volna hivatva!

Mindezeknél azonban még sokkal érzékenyebb csapást helyeznek kilátásba azon hírek, melyek szerint az állami lótenyészintézetek igazgatását, s ezzel együtt az országos lótenyészítés fejlesztésére vonatkozó ügykört a honvédelmi miniszterium hatáskörébe akarnák áthoasztani!

Itt már nem egy elmaradt gazdasági ág fejlesztésének többé vagy kevésbé czélszerű módosza-

tairól, hanem egyenesen egy kiválóan fejlődésnek indult és szépen jövedelmező jelentékeny gazdasági ágának megrontásáról és tönkretételéről van szó.

Hogyan lehet csak gondolni is arra, hogy az országos lótenyészítés ügye a honvédelmi miniszteriumban természetének megfelelő helyet találjon?

Merő képtelenség volna ezen fontos közgazdasági ágat katonai vezetés alá bocsájtani, mert az, hogy a honvédhuszár is lovon ül, meg a ménesekben is lovat tenyésztenek, csak nem lehet elég ok arra, hogy a honvédelmi miniszteriumba sorozzák a lótenyészítés ügyét. Ugyanannyi joggal a közlekedésügyi miniszteriumhoz lehetne ez ügykört áttenni, mert hiszen a ló közlekedési czélokra szolgál! Vagy a közoktatási tárczához, mert a ménes intézetekben népiskolákat is tart fenn a kormány. Vagy végre az igazságügyminiszteriumhoz is, mert hiszen a törvényszékek gyakori érintkezésben vannak a lóköttőkkel!

De tréfa félre! tekintsük a dolgot komoly oldaláról, mely alapos aggodalmakat kelt.

Mint egyik megyei lótenyészbizottmány tagja, nyolcz év óta élénk figyelemmel kísérem az országos lótenyészítés fejlődését, s azt látom, hogy ezen ügy épen azóta indult jelentékeny fejlődésnek, mióta a hadügyminiszteriumtól elvették annak vezetését, az álladalmi ménesek és méntelepek ügyei katonaság alkalmazása mellett ugyan, de tisztán a magyar földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium hatáskörébe kerültek. Azelőtt a hadügyminiszterium vezetése alatt is meg volt, ha nem is oly fejlődött minőségben az állami lótenyészintézetek anyaga, de egyoldaluan tisztán katonai szempontból alkalmazva, egy évszázadon át nem tudott kellő sikert felmutatni. Maga az intézmény sem tudott soha népünk körében gyökeret verni, mert idegennek, nem sajátunknak tartatott; s a katonai szellem a vezetők legjobb akarata mellett is meg-hiusította ezen fontos közgazdasági ág fejlődését. Ez volt oka, hogy a delegációk 1868-ban az álladalmi lótenyészintézeteket a katonai vezetés alól kivéve a szakminiszterium hatáskörébe sorolták! S vajon volt-e oka az országnak ezen intézkedést megbánni? Nem-e azóta vert gyökeret ez intézmény a tenyészítők körében? Nem-e azóta javult lóállományunk minősége olyannyira, hogy évi ló kivite-

lünk értéke 800,000 forintról 8 millió forintra szaporodott? Nem-e azóta tudja a hadsereg is ló-szükségletét jobb minőségben s teljesen a belföldön fedezni, míg azelőtt a külföldre volt szorulva? Nem-e azóta szűnt meg az egyoldalú katonai befolyás és protectió? Nem-e azóta tudjuk sajátunknak, nemzeti intézeteknek azon tenyészdékét, melyből ez évben is az angol Derby- és francia „Grand Prix“ nyerője, „Kisbér“, jelenleg a világ legelső lova került ki s e mellett hazai lovaink az összes német gyepeket uralják? Igenis, mindezen haladásnak és vívmányának okát abban találjuk, hogy az álladalmi lótenyésztézeteket az egyoldalú katonai vezetés alól ki lettek véve. Roppant bajt és kárt látnék tehát abban, ha ezen ügy, melyről még pessimisták is elősmerik, hogy az egyetlen, mely az utóbbi évek derouteja alatt fényesen fejlődött, ismét a katonai szellem döntő befolyása alá kerülne, mit pedig a honvédelmi miniszteriumnál kikerülni ép oly kevésbé lehetne, mint hajdan a hadügyminiszteriumnál. Mindezekből azt látjuk, hogy a lapok által híresztelt felosztás semmi tekintetben sem használta Magyarország földmívelési ügyeinek, sőt inkább azok eddigi kezdetleges állapotát is még rosszabbá tenné. Nem hiszem, hogy ezen hírek csakugyan valósulnának, mert nem tudom elképzelni, hogy a földmívelés ügyét nálunk döntő körökben oly jelentéktelen mellékes ügynek tekintsék, melynek követelményeit bár mely más személyes vagy politikai érdeknek alárendelni lehessen.

Visszatérek tehát oda, honnan e sorok elején kiindultam, s újból is azt mondom: adjunk végre is tulajdon hajlékot a mostoha gyermeknek, alakítsuk meg a régen sürgetett külön önálló földmívelésügyi miniszteriumot; vagy ha ez jelenleg még bármely politikai vagy személyes okból lehetséges nem volna, legalább ne üzzük ki a mostoha gyermeket az ugyis idegen ház zugszobájából, ne tegyük földönfutóvá csavargóvá, azaz ne szórjuk szét a bár idegen ressortban legalább némileg egyesített földmívelési ügyeket különböző illetéktelen miniszteriumok hatáskörébe! Ha csakugyan nem lehetne még megalakítani a külön földmívelésügyi miniszteriumot, maradjon meg egyelőre a „status quo“!

Az idei fagy következményei a szőlőkben.

I.

A folyó évi május hó 21-én különösen a szőlőket ért nagy fagykár kettős tevékenységre: indítá a szőlészeket; országszerte gyűlésekben, lapokban megindult az eszmecsere, pro et contra vitatkozás, a jó tanácsok osztogatása. Mindezen fáradozásoknak egyelőre csak elméleti jelentőségük volt, mert a csapás nagysága, rendkívülisége miatt korábbi példákra hivatkozni nem lehetett; a gyakorlat ellenőrző tapasztalatának kellett fenntartani, hogy a kisebb nagyobb tudományos alappal bíró nézeteknek és eljárásoknak melyike fog leghelyesebbnek bizonyulni. A fontos ügyet beható figyelemmel kísérve, ezuttal érdeklődő t. olvasóinknak bemutatjuk veterán szőlészünk Dr. Entz Ferencznek azon jelentését, mely az orsz. magyar gazdasági egyesület július 14-iki ülésében előterjesztett és melyhez csatoljuk az ottani szőlészeti és borászati szakosztály véleményét is:

„Jelentés azon változásokról, melyek az ország szőlőtőkékben mutatkoznak, melyek a fagy után metszés alá vétettek.

Midőn a fagy május 21-én az ország szőlőinek legnagyobb részét tönkretette, felmerült általánosan a kérdés, hogy a kárvallott gazda mittevő legyen, miszerint tőkéinek legalább jövőjéről a lehető legjobban gondoskodják. Megtisztogassuk, vagy megmossuk-e a részben, vagy egészen elfagyott tőkéket? mennyiben és mikép mossuk meg azokat? Ezek és ilyenek valának a kérdések, melyek minden felől hangoztattak, de a mikre a specialis eset sajátos természeténél fogva senki sem volt képes határozott felelettel szolgálni.

E kérdések tárgyalása s bővebb megvitatása ügyében hívta össze a csapás utáni első napokban az orsz. magyar gazdasági Egyesület szőlészeti szakosztályát is; s miután ez elismerte, hogy a fagy utáni teendőket határozott szabályoknak alávetni már azért sem lehet, mivel azoknak módosítása a fagy korábbi vagy későbbi fellépése, a hajtások kisebb vagy nagyobb kifejlődése, a tőke belnedveinek bővebb vagy szegényebb volta által százfélékép megváltozik: megbizta a szakosztály alólirottat a többi közt azzal is, hogy az országos szőlőiskolában, mely a fagy által nagyobb mértékben szenvedett, különféle, de leginkább a nevezetesebb borfajokat, különböző eljárásai s főképp metszési kísérleteknek vesse alá.

Van szerencsém ez eljárások eredményeiről a következőkben jelentést tenni.

Kísérlettételre eme fajok szemeltettek ki: kadarka, olasz rizling, chasselas blanc, mézes fehér, rajnai rizling, chasselas rouge, vörös dinka, hosszú nyelű, muscat brune, sárféher, furmint, muscat lunel.

Mindenekelőtt előre kell bocsátanom, hogy a rendkívüli nedves időjárás, mely már a múlt évben, de leginkább a múlt ősztől fogva a szőlőtőkéket felüditette, azok

belnedveit mód nélkül felszaporította, e mellett a fagy az idén a tőkét akkor érte, midőn azok az aprilisi afrikai hőség következtében már fejlettebb állapotban voltak, mint máskor ez időtáján s ennél fogva könnyeztek a megsértés helyén, tehát a metszésre is, az idén sokkal nagyobb mértékben, mint más években. Az ideai fagy után megmetszve, a tőke nem a szokott módon könnyezett, hanem sár támadt körületében.

A fennebb felsorolt szőlőfajok mindegyikéből tehát kísérleteknek egy-egy sor vettetett alá, mely 30 és néhány tőkét foglalt magában. Ezeknek egy harmada egy szemre volt metszve, a másik harmadának vesszei vissza voltak metszva odáig a hol azoknak épnek látszó része kezdődött; s meg kell e helyütt jegyezni azt is, hogy ezen vesszőknek legnagyobb része nem volt ugyan végig a fagy által lepörköelve, megfeketítve s kiaszva, hanem megbarnulva igen is; a sor harmadik részében a tőkék érintetlenül a természet gyógyerejére bizattak.

Mintegy 10-ed napon a megejtett metszés után jelentek meg az új fakadások a sorokon végig.

Legtöbb fakadás 15—30 mutatkozott azokon a tőkén, a melyeket egy-egy szemre visszavágattam, s a melyekről a hajtások mind eltávolítottak, melyek a fagy által akár csak futólag is szenvedtek; ám de ezen felesleges számú fakadások a tőkének nem csekély megerősítésébe kerültek, mit silányságuk és vékonyságukból is könnyen következtetni lehetett. Nem várva tehát be azok további kifejlődését, azok feleslege kitörített és közülök csak 3—5 hagyott meg, melyek fejlődésük, helyes elosztásuk és a tőke erejéhez képest helyüket megérdemelték. A felesleg élősdiek eltávolítására szemlátomást indultak a meghagyottak további növekedésnek, de természetnek nyomát alig lehet rajtuk észrevenni, s most is, 4 hétre a szenvedett veszedelem után fejlődésükben még leghátrább vannak azon tőkék, melyek kísérletkép egyszerre visszametszettek, melyekről tehát a fagnak kisebb nagyobb nyomait viselő vesszők tisztán eltávolítottak.

A kísérletnek alávetett tőkék 2-ik harmadán, mely a hajtások épen hagyott részéig vissza volt metszve, a rövidebb vagy hosszabb csapok majdnem összes szemei kifakadtak, csinálván hónaljajtásokat, melyek a termékenyebb fajoknál itt ott még fürtöcskéket is mutatnak, míg a fej alvó szemeiből erőszakolt hajtásokon csak gyéren s elvétve lehet egyet-egyét észrevenni.

Azon vesszők, melyek közvetlen a fagy után leginkább csomóik körül megbarnultak, kihovertek azóta a fagy támadásait és visszanyerték zöld egészséges színüket,

de kifejlődési fokuk hátrább áll azokénál, melyek végkép a természetre bizattak. Ezek t. i. a kísérleti észlelésnek alávetett tőkéknek utolsó harmada, melyet a kés nem bántott s magára hagyatott, megelőzte növésben és más egyéb fejlődési fokában a többi valamennyit. A fagy által végkép megsemmisült részek nyom nélkül tüntek el róluk, sok szem, mely a 2. osztályban mint életképességére nézve gyanus, kés alá esett, kiépült a nem bántottak ez osztályában még tetszhalálából, sőt ékeskedik itt-ott még egy kis fürtöcskével is; a miből azt kell következtetnünk, hogy az idén rendkívül későn dühöngő fagy alkalmával a tőkék ez idei, szintén szokatlan gazdag nedvtartalmanál fogva azok jártak el, s fognak hasonló körülmények alatt legezelszerűben eljárni, a kik a megsértült tőkék sorsát és kiépülését a természet gyógyerejére bizák, mert csak az határozhatja meg tüzetesen a határvonalat, mely a végkép elhaltat az általa még kigyógyítható és életre képes részekről elkülöníti.

De ha egyebet nem is, azt mégis nyerek ez esetben a tünődők, azt t. i., hogy megkimélik a költséget, melyet az elfagyott szőlőknek ugynevezett tisztogatása és megmetszése okoz. Ugy is vár a gazdára még temérdek munka és költség az ily elfagyott szőlőkben, melynek visszatérítését ez évben már semmikép sem várhatni, de a melyeket a szőlő egész jövőjének kockáztatása nélkül elkerülni nem lehet. Az ily hónaljajtásos szőlőnek válogatása több munkába kerül, mint a legjobban megtermett szőlőé, s kötözése és megkapáltatása szélesre terülő tőkék mellett sokkal több munkát, fáradságot és vigyázatot kíván, mint azon szőlő, melyet baj nem ért. Budapest, 1876. július 4. Entz Ferencz."

„E jelentéssel kapcsolatban a szőlőszeti és borászati szakosztály, f. é. július 13-kán tartott ülésén, a kísérlet eredménye a szakosztályi tagok tapasztalatai szerint is valónak bizonyulván be, Korizmics László ur indítványára elhatározta, hogy miként a fagy utáni eljárásra adott tanács, ugy ezen kísérleti eredmény is ajánlássék a szőlőtulajdonosok figyelmébe, hogy a mennyiben s a hol a szőlőtőkék, a vesszők elfagyása után, bő tápnedv folytán sok, bokros, de ép ezért nagy részben vézna hajtásokat hoztak, ezek — 2—3 erősebbnek meghagyásával — távolíttassanak el, nehogy a tőke életerejét annyira kimerítsék, hogy talán pár évig is megsínylené."

A jelentésben és a szakosztályi véleményben előterjesztett nézetek helyeseltetvén, az orsz. magy. gazdasági egyesület igazgató választmányja a javaslatba hozott eljárást a gazdaközönség figyelmébe ajánlja. —

T A R S A L G Ó.

Főlhívás Magyarország közönségéhez

az országos kiállítás érdemében.

E hó 20-án nyílja meg a közgazdasági miniszter ur ő nagyméltósága, mint fővédnök, Szegeden az országos közkiállítást,

melynek előleges munkálatait buzgalommal és lelkesedéssel vezetik az erre kiküldött közegek.

Hazánkban ez az első e nemű kiállítás, melynek tervezése alkalmából számítottunk hazafiás közönségünk meleg rész-

vételére és pártfogására. Számításunkban nem csalódtunk, a mennyiben a tényezők az ismert rossz viszonyok és elemi csapások dacára is oly meleg érdeklődést mutattak a kiállításon való részvétel iránt, hogy a kiállítás sikere már ma is teljesen biztosítottnak tekinthető.

Hazafias tisztelettel és magyar vendégszeretettel van szerencsénk hazánk közönségét ezen kiállítás minél tömegesebb látogatására meghívni és bizalommal kérni, hogy a serdülő magyar ipar fejlődését pártoló figyelmére méltatni kegyeskedjék.

Mindenekelőtt a magyar ipar kívánja magát e kiállításban bemutatni, úgy, a mint az eddigi viszonyok között fejlődni és a versenyképesség fokára emelkedni képes volt; a magyar ipar ismeretséget kíván kötni a hazai fogyasztó közönséggel és ezen ismeretségből az állandó barátságot kívánja egymás között megalapítani. A versenyképes iparágak pártfogását, a versenyképességre törekedő iparágak méltányoló támogatását fogja kérni e kiállítás magyar közönségünkötől, és méltányos, jogosultnak nevezhető azon kérésünk, hogy ezen ismeretség megkötésére és állandó alapjának megvetésére a magyar hazafiak és honleányok minél tömegesebben megjelenjen sziveskedjenek.

És habár a gyári-, kézmű- és műipar tulnyomó nagy részét foglalja el a kiállításnak, bemutatjuk még a mezőgazdasági termelést, az állattenyésztés különféle ágait, a házi ipar mindnagyobb térfoglalását, közművelődési állapotainkat, szóval: nemzeti munkás-életünket úgy, a mint az a legutóbbi években emelkedni képes volt.

Egy nagy nemzeti ünnep lesz ez, melynek Szeged városa csak alapját vetette meg, s melyet ünnepelni az ország lesz hivatalva. Szeged város kitarja vendégszerető ölelő karjait és testvéri szeretettel várja, hogy régi magyaros előzékenységgel szívéhez szoríthassa a nemzet tagjait!

Szeged, 1876. augusztus hó 8-án.

Hazafiai tisztelettel:

Bakay Nándor,
végrehajtó biz. elnök.

Dáni Ferencz,
kiállítási elnök.

Gelléri Mór,
kiállítási titkár.

E G Y V E L E G.

* Lapunk mai mellékletet, Vass Jenő „Falusi könyvtár” című népirodalmi vállalatának értesítését és felhívását, melegen ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe.

* A közönségszombori állami alapítványokért ezuttal 28 ifju folyamodott, holott csak 11 hely lesz betöltendő. A folyamodók közül 8 érettségi vizsgát tett, 12 hat-1 hét és négy gymnasiumi, 2-hat real és 2-négy real osztályt végzett, 2 felső népiskolai tanfolyamot hallgatott. Szabad helyért csak három kérvény érkezett. Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának augusztus 7-én tartott ülésében tett meg a kijelölést, melyben a földmívelési minisz-

teriumhoz fel is terjesztett. A magyarországi születésűek, mint a fennálló szabványok szerint illetéktelenek, a kijelölésnél tekintelbe nem vehetettek.

Aratások az erdélyi részekben. A hivatalos lap a most folyó aratások eredményéről az erdélyi részekben a következő jelentéseket közli: „Kóhalomszék, általában gyenge a termés. Marosszék a termés rossz. Háromszék, ősziak közepszerűek, tavaszaiak jók. Tordamegye: Aratás folyik, buza, rozs középtermést ígér, kukoriczák szépek, burgonya gyenge, répádus termést ígér. Küküllőmegye, buza ritka, féltermést alig ad, rozs közép, repce jól fizet, zab igen szép, burgonya gyenge. Kolozsmegye, aratás megkezdődött, őszi vetések közepszerűek, tavaszaiak szépek — jó termést ígérnek. Dobokamegye, aratás vége felé jár, őszi vetéseket a gyom elnyomta, fél termést adnak, tavaszaiak igen szépek, tengeri fél termést ígér. Felső-Fehérmegye, az aratás folyik, őszi vetések megdőltek és megléhasodtak, tavaszaiak igen szépek; az általános eredmény igen közepszerű. Eddig a hivatalos jelentés, melyre nézve nem hallgatjuk el megbotránkozásunkat, hogy az erdélyi részekből sohasem lehet a gazdasági állapotról teljes kimutatást találni a hivatalos lapban. Páratlanul áll az erdélyi törvényhatóságok hanyagsága, a gazdasági kérdések felkarolásában: 26 törvényhatóság közül az egész ország egy évi gazdasági munkásságának eredményéről csak nyolcz méltóztatni magának fáradságot venni, hogy a kormányt és közönséget idején értesítse. A kormányi rendelet e tekintetben szigoruan intézkedik s íme így történik a végrehajtás. Valjon egyebekben is így megy? (K.)

* A harmadik nemzetközi gabona- és magvásár folyó hó 7-én tartott meg Budapesten, általában véve aránylag kevés, de jelentékeny külföldi vevő jelent meg. 10 1/2 órakor a kereskedelmi miniszter báró Simonyi Lajos őnmaga is megjelent és behatóan szemlélte a kiállított gabonamintákat, melyek kielégítő minőségűek voltak. Fájdalom, a termelők most sem használták fel eléggé a nyújtott kedvező alkalmat, hogy a fogyasztókkal közvetlen érintkezésre léptek volna, mindössze csak 79 eladási asztal volt számbavehető. Buzában szilárd hangulat volt, a külföld eleinte szenvedőlegesen viselte magáét, csak később kezdett vásárolni. A forgalom 80,000 metermázsára tehető, mely számos kis tételre oszlik el, közepes kivételre mindenestre számíthatunk. Szeptember októberi határidővel 9:42 és 9:30 kros záratok történtek, tavaszra 9.80 — 9.90 kral metermázsánként. Rozs kivételre keresett volt, forgalma 70,000 metermázsát tett, őszi vasúti állomásokra szállítva 80 bécsi fontonként 3.60 — 3.85 kral néhány üzlet köttetett. Az árpa minősége a legtöbb vidéken kitünő és a hozam is nagyon jók ígérkeznek, a kínálat roppant nagy volt, de kevés üzlet jött létre, miután vevők tartózkodtak, mindenestre nagy kivételre van kilátás. Szeptember októberre metermázsánként 5145 krt fizettek, az összes forgalom 50,000 metermázsára tehető. Zabban az üzlet eleinte gyenge volt, mert tényleges árú kevés áll rendelkezésre; szeptember októberi határidőre 35,000, tavaszra 45,000 metermázsára köttetett; kész árú, augusztus és augusztus szeptember 50,000 metermázsára kelt el. Az árak tavaszra 6.40 — 6.42 és őszi 6.10 — 6.14 krra rugtak metermázsánként. Törökbuza gyengén ment csak mintegy 8000 metermázsányi üzlet köttetett tavaszra 5.95 — 6.00 és május júniusra 9.80 — 9.90 kral metermázsánként. Repce sok hibás; legfőkébb 16 1/2 frt, hibás 13 1/2 — 14 frt metermázsánként.

* „Szőlő és pincze” cím alatt Dr. Nyári Ferencz egy szőlőművelési s borkezelési kézi könyvet írt, melyet addig is, míg lapunk jövő számában tüzetesebb ismertetését hozhatunk, igazgató választmányunk meghagyásából a legmelegebben ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe. A munka ára 1 frt 20 kr, öt nagy több példány megrendelésénél az egyesület tagjai ré-

szére 1. frtjával számítja a kiadó, selmeczbányai könyvkereskedő Joerges Ágost kihez a netáni megrendelések intézendők.

* Kiállítás. A külső szolnokmegyei gazdasági egyesület folyó 1876. évi szeptember hó 24-én Törökszentmiklóson a casino ujon épült diszes helyiségeiben termény- és gyümölcs-kiállítást rendez, kiállító lehet a megye minden lakosa.

* A földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi magyar királyi miniszter Kertész Györgyöt, az erdészet és ezzel rokon tantárgyak ideiglenes előadóját a kolozsmonostori gazdasági tanintézetben, ezen tanszékre véglegesen kinevezte.

* Piaci árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Naszód, Szász-Régen, Torda és Vajda-Hunyad újabb heti vá-

sáiról tudósítást nem vettünk; a dévai gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Jelzálogkölcsonöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig 5% és 6% kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 frton felülieket még előnyösebb módozatok mellett gyorsan eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános

„ipar és kereskedelmi ügynöki iroda”

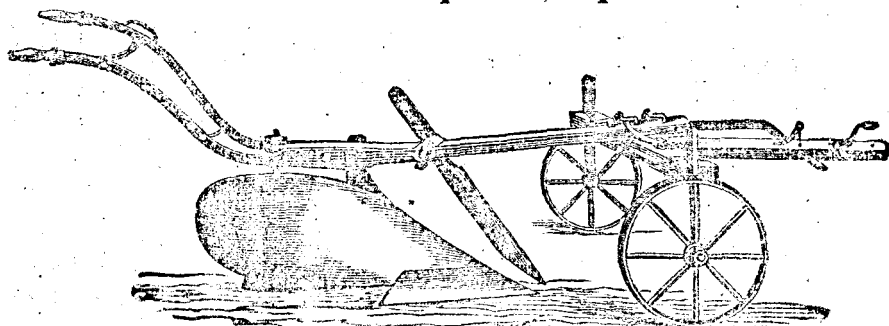
Kolozsvárti, belmonostorutca, 19. sz.

(Értekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. u. 1—4 óráig)

(4) (14—26)

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapest, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben részesült kitűnő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rögtörőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít!

Gubicz László.

(7)

(16—26)

VICTORIA biztosító társaság Kolozsvárt

(alapított 1865-ben).

Forgalmi kimutatása: (1874. decz. 31.)

Összes bevételek kezdettől	
(1865)—1873. év végéig	16.229,161 f. 17 kr. o. é.
Bevétel 1874-ik évben	3.376.862 f. 82 kr. o. é.
összesen	19.606,023 f. 99 kr. o. é.

Kifizetett károk kezdettől	
(1865)—1873. év végéig	5.355.856 f. 42 kr. o. é.

Kifizetett károk 1874. évben	
1.324,799 f. 85 kr. o. é.	
összesen	6.680,656 f. 27 kr. o. é.

Kiosztott nyeresemény kezdettől	
1874-ik év végéig	439.738 ft. 69 kr. o. é.
Évi díj bevétel ca.	1.500 000 ft. — kr. o. é.
összesen	4.869,989 ft. 32 kr. o. é.

Biztosításokat fogad el:

- tűz károk ellen (ha villám által okozottak is) épületekre, gyárokra, készletekre, ingókra stb.
- jégek ellen teljes kártérítéssel
- az ember életére minden módozatokban; — és közvetiti
- a tulélési csoport biztosításokat.

Központi iroda: Kolozsvárt, főtér 26. szám.

Vezérügynökségek: Bécs, Budapest, Grác, Praga.

Fő-ügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Beckerek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

(1) (16—26)

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

A „VICTORIA” biztosító társaság 10 éves működése alatt, kötelezettségének mindig hiven és pontosan megfelelvén, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemről ment intézet által eszközöltetni.

VICTORIA biztosító társaság.

Tauffer Ferencz

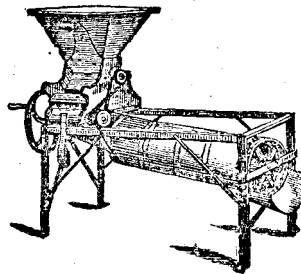
Kolozsvártt.

Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vert vasból készült cséplőgépjeit, kézi- és lóerőre új javítással, Mayer Trieurs konkolyválasztó és különböző szelelő rostáit kedvező fizetési feltételek mellett.

(3)

(32—52)

Az eredeti Mayer-féle TRIEURÖK

(20)

(2—4)

konkoly és búkköntől
vagy kívánatra egyszerre
konkoly, búkköny és zabtól is tökéletesen megtisztítják
a búzát vagy rozsot.

Jó tálalás

a legtisztább búzáért, hulladék egy jó búza szem nélkül, legnagyobb munkaképesség, legolcsóbb árak

készpénzben vagy időre

GROSSMANN J.-nél

Budapest, váczi körút 34. szám

Lóerejű cséplőgépek, „Aspirations tarares“ gabonatisztító gépek, fecskendők és szivattyúk raktára.

Piaci árak.

A héti vásár		Egy hectoliter (=162 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=178-55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marhahús
ára krajczárookban											
Besztercze	aug. 1.	720	400	420	—	300	—	320	120	320	28
Brassó	aug. 4.	718	570	414	414	294	392	—	—	—	36
Csik-Szereda	aug. 2.	950	775	600	450	300	600	400	180	125	32
Décs	aug. 8.	640	540	320	—	220	300	520	155	450	28
Déva	aug. 5.	870	710	620	600	1000	500	460	150	136	32
Erzsébetváros	aug. 5.	600	510	325	—	190	350	240	160	300	36
Gy.-Sz.-Miklós	aug. 5.	800	550	425	425	270	425	230	70	—	32
Fogarás	aug. 4.	630	470	370	—	—	390	—	—	350	36
K.-Fehérvár	aug. 5.	726	560	490	—	—	374	400	180	300	36
Kolozsvár	august. 10.	700	500	400	255	240	316	200	130	360	42
M.-Vásárhely	aug. 3.	600	380	370	300	260	300	300	50	322	34
Naszód	máj. 8.	750	500	550	330	200	360	240	110	125	30
Nagy-Enyed	aug. 3.	750	600	450	—	—	300	360	200	40	444
N.-Szoban	aug. 8.	680	560	350	—	300	400	100	—	300	36
S.-Sz.-György	aug. 7.	740	640	500	430	300	460	260	60	160	36
Szamosújvár	aug. 7.	1620	535	430	—	310	330	300	—	400	30
Sz.-Régen	jul. 27.	630	425	360	250	250	300	170	70	220	32
Sz.-Údvahely	august. 1.	780	540	520	—	360	433	200	100	350	36
Torda	junius.	780	540	450	—	—	300	—	100	1100	36
V.-Hunyad	julius 15.	740	535	428	—	—	420	200	100	600	36

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabalyzata.

	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	széri hirdeteskör											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
3/16 "	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
1/8 "	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
1/16 "	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/32 "	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj a másodszor, a harmadszor a hirdetés megjelöléséért.

TARTALOM:

A mostoha gyermek. — Az ideai fagy következményei a szőlőkben. — Társalgó. — Fölvívás Magyarország közönségéhez az országos kiállítás érdemében. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaci árak.